

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE ... ..
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori netruncate se refuză.

Confuziune.

Falimentul rușinos cu politica *ideii de stat*, se apropie cu pași grabnici.

Partidul pseudo-liberal, după Lonyai-Tisza-Bánffy-Széll-Tisza-fiu, s'a prăbușit, sub povara păcatelor sale proprii, s'a desființat total, s'a înmormântat în prăpastia rușinei, de unde nu este reîntorcere, nici înviere.

Și care e cauza adevărată?

Miniștrii pomeniți au fost toți oameni cu calități politice, iscușiți, vicleni, măștrii în fățarnicie, slugarnici în sus, tirani în jos.

Istoria milenară a Ungariei, în ediție și sub mască constituțională.

Și când falșul constituționalism a ajuns în batista prezidentului Perczel Dezső, kossuthiștii au zmulș din mâna lui zdreanța de batistă, au provocat scenele cunoscute, au coborât partidul liberal dela înălțimea guvernului.

Pentru ce, și spre ce scop?

Sub cuvântul libertății, sub cuvânt de restabilirea domniei legilor, sub pretext că au să salveze constituția, au să ducă țara pe calea fericirii.

Cum vorbeau, ce zic? — cum strigau, cum declamau, de asurzia lumea, că ei sunt adevărații patrioți, — jos cu trădătorii de patrie; că ei sunt prietenii libertății popoarelor, — jos cu călăii libertăților publice; că ei sunt apostolii constituționalismului curat, — jos cu parlamentul fals și de clasă, ales în mod ilegal de liberali.

Mai adăugăm vorbele mari și late, că ei vor duce luptă teribilă cu Viena, cu Habsburgii, cu Austria, că vor face să tremure lumea de frica puterii lor, că vor realiza independența Ungariei, în politică, precum în economia națională, vor face cordonul de vamă pentru Ungaria, vor înființa banca națională maghiară, industrie, comerț, bogăție națională maghiară!

Toate acestea le-au făgăduit, și toate programele și discursurile lor politice electorale, au răsunat de glasul acestor făgăduieli.

Țara toată s'a umplut de bucurie mare, și de speranță într'un viitor mai fericit.

Cine i-a cunoscut însă de-acasă și din istorie, a știut prețui valoarea politice lor. Am stat la o parte, i-am privit și i-am ascultat.

Când s'a început campania electo-

rală, s'a dat de gol pe toată linia, fără rușine, fără sfială.

Vechiul sistem a reînviat în forma și ființa sa cea mai urâtă. Schimbarea s'a făcut numai în figurile de pe scenă.

Mai înainte erau maghiarii liberali, acum au luat rolul kossuthiștii maghiari.

Și-au făcut, și fac aceeași ispravă!

Falșificarea spiritului constituțional la alegerile dietale, corupțiuni, presiuni și abuzuri oficiale, toate s'au aplicat după modelul Tisza-Bánffy. Iar acum s'au repetat cu vârf și îndesat, cu ocaziunea alegerilor municipale.

Dar ce s'a ales din lupta uriașă contra Austriei, în contra Habsburgilor, în contra Vienei?

Ce s'au ales? — Nimic!

Toate au rămas în statu quo ante, și așa alegătorii, țara, toți câți au crezut în cuvintele lor, au rămas amar înșelați, adânc deziluzionați.

Și ce a fost în țară, în cercurile electorale, se repetă azi în Cameră.

Acelaș joc frivol și fără conștiință cu drepturile popoarelor. Ieri au fost naționalitățile în foc cu proiectele aponyiane, astăzi au venit la rând Croații. Pentru ce să fie ei scutiți?

Dreptul lor național a fost și este grav vătămat, prin politica comercială a lui Francisc Kossuth, iar ei se răzbnă prin obstrucțiunea transacțiunii cu Austria, care și pentru ei este vătămătoare.

În loc să-și recunoască greșala, în loc să împace spiritele agitate prin retragerea măsurilor ilegale se încăpăținează în susținerea lor, din gelozia falsă a autorității puterii guvernative, și împing lucrurile la extrem, poate la rupere totală.

Se atacă dreptul limbei în Cameră, îi înjură în modul eel mai murdar, cum le vine în gură, amenință și fac planuri de înfrângere a rezistenței lor parlamentare.

Câtă vreme au făcut ei obstrucția, violentă, scandaloasă, nejustificată, toate au fost în ordine și bine făcute. Așa au cerut, zic ei, interesele „națiunii”, binele patriei.

Acum, că Croații se folosesc de aceleași arme, pentru apărarea drepturilor lor, se năpustesc asupra lor cu violență. Vice-prezidenții Rakovszky și Návay au dat exemplele cele mai

respingătoare de intoleranță și de șovinism turbat.

Partidele maghiare au aprobat ținuta lor provocatoare, iar Croații au răspuns cu calmul și seninătatea oamenilor conștii de drepturile lor.

Prezidentul Camerei Justh Gyula a observat, că șoviniștii merg prea departe în hiperzelul lor, a vrut să oprească curentul primejdios, și a readuce tribuna prezidială în ogașele legalității.

Și iacă o luptă pătimașe în contra prezidentului Justh. În culoarele Camerei, în ziaristică, și, cam cu frică, și în incinta Camerei, au probat gălăgioșii se demonstreze în contra lui Justh.

El însă a stat neclintit pe baza respectului libertății de cuvânt în debaterile parlamentare.

De aici confuziunea și apucătura în dreapta și în stânga: cum să se mântuiască patria de potopul limbei croate?!

Asta însemnează respectul legilor, respectul drepturilor câștigate.

Se iai cu stânga, ceea-ce ai dat cu dreapta.

Acțiunea provocatoare a șoviniștilor, produce reacțiune firească în rândurile Croaților, iară ținuta, să zicem, cavaleriească, a prezidentului Justh, îi face și pe ei mai concilianți.

Da, am ajuns, că respectul legilor, aplicarea loială a regulamentului Camerei, trece de un act extraordinar de prețios și de obligator.

La acest punct au adus șovinismul descreerat trebile vieții publice în Ungaria!

Decadență și confuziune!

Din aceasta stare de lucruri nu este scăpare, decât prin reîntorcere sinceră pe calea legalității, prin respectarea drepturilor câștigate.

Contra Croaților se ridică acuza, că ei vreau desfacerea pactului fundamental din 1868, că ei vreau întemeierea unui stat sud-slavic, cu încorporarea Dalmației, a Bosniei și Herțegovinei, și a Slovenilor, până la Laibach.

Ei tăgăduiesc acest lucru, îl declară de calomnie politică, și, la rândul lor ridică acuza în contra regimului maghiar, că vrea să-i maghiarizeze, că vrea să pregătească terenul politic, prin slăbirea Croaților și prin corrup-

țiune, ca la vreme cu prilej să poată săvârși „Uniunea” Croației, cum au făcut cu Transilvania.

Așa se provoacă confuziunea, se poată pescui în turbure.

Ministrul Apponyi despre transacție. După o tăcere mai lungă s'a decis și Apponyi să-și spună mai pe larg părerea ce le are despre transacție. Astăzi când capacitatea independenților se urmează cu mare zel și sistematic nu putea să rămână nici el nepăsător față de atitudinea șovăitoare a unora și altora.

Partidul independist a dat o cină comună, la care a luat parte și Apponyi, care a ținut o vorbire plină de încurajare pentru independenți și care în liniamente generale e următoarea:

Sunt grele vremurile, ba chiar oarele, ce le trăim, căci ne aflăm într'un stadiu de tranziție, în care oamenii sistemului vechiu tot mereu ne acuză, că acum e cu mult mai rău, ca înainte.

Dar e natural să fie așa, căci dacă începi să curățești o locuință și scormonești cu mătura tot pravul, care s'a așezat pe neobservate sub mobile, sub cadrele de tablouri, pe perdele, — dacă tot pravul acesta voiești să-l scoți la iveală — e natural, că locuința va avea un aspect cu mult mai desordonat decât mai înainte, dar curățirea trebuie să urmeze. Ne mai apasă și alt năcaz. Am legat un contract sub presiunea forței majore cu un inamic mai puternic ca noi, care contract însă date fiind împrejurările în cari ne aflăm, e cel mai bun ce l'am putut obține.

Tot mereu suntem învinuiți ca ne-am părsit principiile ajungând astfel într'o stare imposibilă și de natură de a ne discredită.

Scopul care îl urmărim e tot cel vechiu numai mijloacele trebuie să ni-le conformăm împrejurărilor, numai mijloacele cu cari luptăm s'au schimbat, ideile conducătoare au rămas aceleași. Erau mai plăcute pentru noi vremurile, când prin simple declamațiuni.

(Ca-și-când acum ar fi altfel. Nota red.) puteam promova idea independenței. Acum trebuie să dăm pept cu rezistența nemiloasă a lucrurilor reale. Rezistența o vom învinge. Ne trebuie însă perseveranță și consecvență.

Wekerle în Viena. Tot din Viena se guvernează Ungaria. Adevăr, trist și grozav pentru Kossuthiștii de alaltă-ieri, dar un fenomen politic, pe carele îl găsec foarte natural Kossuthiștii de astăzi.

Și când coaliția ajunge la strâmtoare, tot din Viena îi vine sprijinul, să-și poată continua existența necinstită, până când se va deruta cu totul, se va măcina cu desăvârșire.

Transacțiunea cu Austria s'a încheiat, trebuie însă să se inarticuleze în legile țării. Lucrul merge greu, și opoziție serioasă i se pregătește și în Reichsratul din Viena.

La noi obstrucția croată, și pregătirile disidenților Kossuthiști a speriat guvernul. De aceea caută expediții, ca pe 1 Ianuarie 1908 transacțiunea să fie lege, — ca trecută prin parlament. Spre scopul acesta a găsit o formulă.

Suntem în epoca formulelor. Azi-mâne devin de prisos toate parlamentele. Formulele prevalează.

Așa și acum. Formula de scăpare este următoarea. Proiect de lege cu un singur și unic paragraf:

«Se dă putere deplină, sau indemnizare guvernului, ca și până la terminarea debaterilor parlamentare asupra transacțiunii economice-publice, încheiată cu Austria, stipulațiunile stabilite să se efectueze prin ordinațiune ministerială».

Scurt și cuprinzător. Dieta devine de prisos. Debaterile ei sunt povești de paradă. Țara se află în fața unor «fapte implinite», iar parlamentul e silit să le rectifice.

Așa că-i atmosferă curată de constituționalism?

Ceea-ce am scris despre intrigile politice, țesute în zierele maghiaro-jidane, în Nr. precedent față de acțiunea politică a partidului nostru național, e o realitate, un adevăr.

Nu numai unii oameni neorientați, ci chiar redacții de ale ziarelor naționale-române, reproduc acele informațiuni tendențioase. Pare că ar spune publicului celui mare; vezi, cum slăbesc domnii deputați,

și se vorbește de ademeniri, cu cari să-ți deobligi, să nu zicem, să le astupe gura.

Publicul cel mare, plin de spirit național, gelos, nucumva din imprudență, sau din ori-ce altă cauză să se atingă cineva de ideea curată națională, tresare de durere, se zăpăcește și clatină din cap, cu sentiment de îndoială. Iar cei intriganți, cei cu doi bani în trei pungi, iubilează de demoralizarea lor, ceacă să o justifice, prin prezentarea intrigilor de lucruri adevărate.

Minte, mărită nație românească, minte! zicea neuitatul nostru Țichindeal!

„Népegylet“-ul din com. Békés căzut în disgrație. O informație proaspătă câștigată în culoarele Camerei anunță, că ministrul de interne a dizolvat societatea „Népegylet“ din comitatul Bichișului, din motive necunoscute.

Se zvonește însă că această dizolvare a fost provocată în urma faptului, că la ultimele alegeri congregaționale, partidul poporal (nép-párt) din acest comitat, ar fi înlesnit membrilor partidului țărănesc (paraszt-párt) intrarea în congregație.

Urmarea nemijlocită a obstrucțiunii croate este starea anormală în care se sbate parlamentul de câtă-va vreme încoace. Obstrucția croată împedecă cu desăvârșire mersul regulat al discuțiilor parlamentare și toate partidele sunt puse în imposibilitate de a face un pas înainte în afirmarea programului lor.

În această strânsoare se află și partidul național. Publicul poate să fie nedumerit, văzând ruptura aceasta bruscă a activității reprezentanților lui, dar această întrerupere este pe deplin scuzată de motivul indicat mai sus.

Punctul de vedere al Croaților își are și el baza sa asupra căreia ne exprimăm mai pe larg în articolul de fond din numărul nostru de astăzi.

Odată obstrucția croată încheiată, odată activitatea parlamentului readusă în drumul său normal, deputații naționaliști vor reîncepe iarăși lupta, călăuziți de principiile lor de până acum.

Cu Dumnezeu înainte!

Isprava lui Wekerle. În 21 l. c., ministrul președinte Wekerle a fost primit în audiență de către Majestatea Sa.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

La gura sobei.

Schiță.

(Urmare).

Intre ei era și baronul Urs, asta, care ni-a făcut școlile, era major pe atunci, acum zice, că-i obâșter și cum m'a zărit, cum a venit la mine, de m'a întrebat, ce-i vestea Dumitre?

— Ce să fie domnu maior, mă rog cu supunere, uite aști doi talieni aci, ci c'ar avea o scrisoare pentru domnu Ștabu, de n'o fi cumva v'o pace scrisă în ea, — și fac cu ochiul talianilor să se dea mai aproape,

Vin talianii amândoi aci, nește băețandrii, parcă acuma-i vād, mici, îndesați, două buturugi de oameni, dar isteți și iuți de mama focului. Intind scrisoarea pecetluită, ca dela Impăratu și zic ce zic în limba lor, cine/i.a putut înțelege și făceau nește vendunguri și nește salutiruri de gândiai, că-s priznele.

Ti, trāzni-v'-ar de teliani, să vă trāz-

niască, da ce neam ușor de oameni! Cum au dat cartea, cum au și sărit trei pași îndărăpt, parcă i-ai tras de ață.

Mă uit la maior, a făcut din cap și a întors scrisoarea și pe-o parte și pe alta, apoi a dat-o unui ghinărar, ce sta pe un scaunel lângă sobă și s'a întors iar la mine:

— Când mergem acasă, Dumitre? — grăia cu mine, cum grăiesc eu aci cu voi.

— Când o vrea Dumnezeu, — eu de colo. — Să batem întâi pe Italiieni — zice iar baronul, — om fain, ce om! și bagă mâna în buzunar. Avea bănet nu glumă, că sunau galbinii, ca și când-i-ai vărsa într'o coșarcă.

— De lom bate, bate, de nu ne-o bate ei pe noi și pacea gata, — iar eu.

A rās bătrānul și mi-a strāns în mână un galben nou, nouț, un galben, auzi, că azi cumperi o vită pe el și el mi-l'a lāsāt în palmă cum ați lāsāt voi adineauri buturuga lângă sobă. Fain om, Dumnezeu să-i dea sănătate, că m'am ajutat cu galbenul ăla, ca c'o sută, așa mi-a prins de bine!

— Și apoi ce s'a făcut cu telianii? —

întrebă Colac, care tremura tot de frică, că-i spānzurā de limbă, cum a mai spānzurat badea Dumitru, nitam, nisam, și pe alți eroi din poveștile lui.

— Talianii? — continuă bătrānul după ce și-a descārcat gura de scuipat — talianii au rămas în cort, până ce li-o da răspunsul, că fi-o pace ori ba, iar noi, eu și Frecu, am eșit, adecă ce-am eșit, ne-a dat afară. Când i-am arātat galbenul, nici una, nici două, că să-l împārtim! Ba io nu! Ba că da, că de nu, n'am s'o duc în bună cu el. Hoțu-i, hoț, mă și când se grijește și Frecii aștia de neamul lor is blāstāmați. Să i-l fi dat lui, crezi, că eu i'aș fi cerut vr'un ban? Nici de-un cui de rachiu! Nu zāu eu! Dar vezi, că baronul cunoștea pe Frecu mai bine, cum cunosc eu calea până la fântānă și-l știa de ce-i e părul. Cāt o ținut bătaia nu l'a omenit c-o vorbă, da cătrā mine tot Dumitre și iar Dumitre.

Și cum vă spui, așa am pățit cu hoțul. Dar n'a mai trecut mult și m'am scăpat de el, că l'au prins talianii și prins e și azi, nu știu ce s'a făcut. Au-

Alegerile pentru congregații.

Lupta dela Rafnic.

Alegerea de membrii în congregație din cercul Rafnicului (com. Caraș-Severin), la care aparțin comunele frunțase românești Goruia și Gârliște și comunele crașovenesti (ilîri-sirbi) Nermeth, Vodnic și Rafnic a fost la 18 l. c.

Alegerea aceasta încă s'a făcut după calendarul cunoscut al alegerilor comitatense. Alegătorii noștri 67 din Goruia, 60 din Gârliște, 22 din Nermeth, toți într'o grupă au ajuns la vreme în Rafnic, dar a intrat boala în ceasul președintelui, șovinistul popă catolic din Rafnic, umbla cu 20 minute înaintea altor ceasuri, cari nu-s dedate cu alegeri congregaționale și astfel ai noștri au aflat biroul deja constituit. Membri de încredere au fost tot oamenii lor, patru țărani crașoveni din Rafnic. — Nu am avut dar nici un bărbat de încredere, dar președintele a interzis și intrarea ori căruia în chilia unde s'a făcut «alegerea.»

Candidații noștri au fost Dr. Gheorghe Duca, avocat în Oravița și părintele Axentie Popoviciu din Gârliște, ambii dintre cei mai harnici frunțași ai noștri din părțile acestea. Insufletea din partea noastră a fost mare, căci din Nermeth partida contrară a avut numai doi, iar din Rafnic noi am avut 10, așa dar după toată mintea și socoata românească considerând, că în Rafnic și Vodnic erau — afară de cei 10 ai noștri — de tot numai 128 de alegători conscriși în liste socotind și pe cei morți și pe cei duși din comună, — partida contrară nu putea atinge cifra alegătorilor noștri. Totuși la sfârșit eși că noi aveam 115 și candidații stăpânirii un medic jidan și un birtaș au avut 140 de voturi.

Făimosul fibirău D'Ellevoux dela Reșița acest făt-monstru al nației franceze s'a arătat și aici cine e.

A amenințat pe avocatul Dr. L. Cigăreanu din Oravița și pe candidatul nostru părintele Popoviciu în repețite rânduri fără nici un motiv cu deținere. A scos cu jandarmii pe alegătorii noștri chiar și din comună, cari după ce și-au dat votul au stat să vadă, că cum curg «domnii» după voturi. A pus jandarmii cordon la capul satului și lângă casa comunală cu porunca, ca pe acela care se apropie de casa comunală — unde se făcea «alegerea» —

să-l dețină imediat. De abia a succes frunțasilor a liniști și potoli înverșunarea poporului, care dacă isbucnea se întâmpla un nou masacru. Pe avocatul Cigăreanu și părintele Popoviciu jandarmii nici pe o bancă care sta pe marginea pârăului vis-à-vis de casa comunală nu li-a conces să șadă. Ba nici trăsura numiților n-a fost conces să fie în comună, a trebuit să steie afară în hotar.

Alte incidente mici nu le mai înșir, constat numai, că nici un cocîș dela Kecskemét nu e capabil de atâta bruschetă ca «eroul» dela Rafnic fibirăul D'Ellevoux.

O tristă figură a fost la alegerea aceasta și viconotarul Pocreanu, care se vede, că astfel vrea să ajungă «strugurii» notariatul din Gornia.

Tot așa tristă figură a fost și unicul din Gârliște care a fost în tabăra contrară popa «Weisz» adevărat popa unit pensionat Popoviciu din Gârliște.

Ambele comune Gornia și Gârliște sau purtat românește.

Alegerea va fi atacată.

Coresp.

O greșeală.

Făcând apel la publicul românesc din provincie, de a ne informa despre orice eveniment mai important ce s'ar ivi în viața românească de pretutindenea, n'am voit să înțelegem, că aceste comunicate pot fi izbucniri de ură personală sau acuze împotriva persoanelor, cari au o obligativitate în conducerea poporului nostru, pentru a încerca o discreditare a acestora.

Pentru noi, bine înțeles, că controlul este foarte anevoios, din moment ce raportul în chestiune este iscălit de o persoană oarecare.

Pentru moment nu putem ține în provincie informatori speciali, este însă aceasta un motiv, ca publicul să abuzeze de încrederea noastră?

Noi credem că nu, iar dacă să încearcă astfel de abuzuri, acestea nu pot fi decât spre osânda aceluia, care le provoacă, stându-i la îndemână celui atacat de a se desvinovați.

Scriind aceste șire ne exprimăm regretul, că într'un raport primit asupra alegerilor din Sătmar a fost atacată pe nedrept persoana D-lui protopop Ioan Sirbu din Șomcuța-mare.

Iată o rectificare ce o primim din partea

Interesul față de această audiență e foarte mare, căci fiind ea în strânsă legătură cu transacția va avea o influență însemnată în desfășurarea ulterioară a evenimentelor politice. E natural, că după audiență a și fost asfaltat formal de către ziariști.

Premierul a fost însă scurt la vorbă. Le-au spus, că a raportat Majestății Sale numai despre afacerile curente.

La întrebarea, dacă nu stă cumva audiența sa în legătură și cu obstrucția Croată, a răspuns, că cu obstrucția va isprăvi banul Rakodczai și că transacția va fi votată necondiționat până la 31 Decembrie.

A mai conferit cu ministrul de externe în chestia constituției proiectate în Bosnia și Herțegovina, iar seara s'a înapoiat iarăși la Budapesta.

ROMÂNIA.

Granița între România și Bulgaria.

Se știe, că de mai mulți ani există un proiect de convenție între România și Bulgaria pentru determinarea albiei Dunării. Înainte ca acest proiect să se transforme în convenție definitivă este vorba să se întreprindă o serie de lucrări preliminare, sau mai bine zis pregătitoare, cari vor servi să limpezească chestiunea.

În acest scop s'a instituit o comisie din eminentul inginer A. Saligny și d. Morloff, sub-directorul porturilor Bulgariei.

Această comisie are sub ordinele sale trei sub-comisiuni, compusă fie-care din un inginer român și un inginer bulgar, — adică din partea Bulgariei d-nii ingineri Bagineff, Boskoff și Mintșef și din partea României d-nii ingineri Popescu, I. Iopescu și Mihail Saligny.

Lucrările între Călărași și Gruia trebuiau să înceapă Sâmbăta trecută, și d. Saligny s'a dus în acest scop la Rusciuk, unde s'a întâlnit cu d. Morloff. Dar din pricina unei întârzieri ivite în comunicația trimisă de guvernul român guvernului din Sofia, ceilalți ingineri bulgari precum și personalul n'au putut veni la fața locului.

D. A. Saligny, care s'a întors la București, a fost informat telegrafic, că inginerii bulgari au sosit Duminică și lucrările au și început.

ziam odată, că s'ar fi încurcat cu vr'oteliancă p'acolo, nu știu, știe-l Dumnezeu.

— Dar par'că ziceai, că s'au aprins nește oameni de frig, bade Dumitre, care.....

— Stăi să vezi — îi tăie bătrânul vorba. — Stau eu cu Frecu la ușa corțului un ceas, stau două, să ne prăpădim de frig, nu altceva. Sufla un vânt de-ți tăia obrazul și se cernea și prin căpeneag și prin recăl și aveam și nește flanelă înfășurată în jurul trupului și și prin asta trecea de răzbia până'n măduva oaselor, spurcatul. De ce mă vaet eu acuma, că când se schimbă vremea, mă bat cu moartea.

Intr'un târziu zic cătră Frecu, zic: mă, să vezi, că-i dă gata pe teliani. Când să gat vorba, iacă talianii că es din cort strigând, ca în gură de șarpe... «Foco!... Foco!...» Li ardea degetele dela mâni, cum ard lumânările în biserică și din obraz li sărea scânteii ca din cremene, cum au stat întâi în frig și apoi au intrat la căldură.

— Or fi numai vorbe, bade Dumitre — se miră Colac.

— Așa-i, cum i-ți spui eu — întări bătrânul apăsător — nu că-s vorbe!.....

— Dar ai cu luna, cum e vecine Dumitre? — grăi Toana pe lângă țeghea pipei.

— Șoadă a fost și aia destul — începu din nou ăl cu șăgile în traistă și împinse tăciunii la rădăcina cuptorului. — Eram băețandru. Oi fi avut așa opt-zece ani, să nu mint. Eram trântit uite pe lada aia, că venisem ostenit din pădure, când auz odată: cioc, cioc, la fereastră: Aci ești cumetre? Era pârgarul Gușăilă, Dumnezeu să-l ierte, — întreba de tata. Zic, nu-i aci, bade Gușăilă, s'a dus după o vițea, că nu ne-a venit din ciurdă.

Zice: șpune-i, mă tată-tău, că mâne-i de poștă cu — luna el și cu șogoru, cu Monu.

— La ce-i de poștă? — întrebă Colac, mirat.

— Mai de mult nu să pomenia, ca acum, să iasă oarele, ori luna din mare, cum ies acuma și să umble sângure pe cer. Tot neamu cu soarele lui și cu luna

lui. Noi aveam unul cât o casă aci în vârful Buceciului pus într'o gură de varniță. Prin postul Paștilor începeam a-l încălzi, cu cară de lemne nene nu glumă. Șapte sate cărau și ziua și noaptea și până că se lumina, da și mugurul în pădure.

Ce, acuma-i ușurință nene cu nemes-trurile ăstea. Deschizi ochii și căldura te gădile la nas.

Cu luna era mai greu, că trebuia s'o purtăm pe vârful munților tot hoțarul și erau drumuri rele și erau nește barăci și nește prăpăstii, de-ți rugai moartea. Li spui tati ce-o zis pîrgarul, tața necăjit foc, dar n'avea încătrău, că de nu te duceai, venia și te zălogia și-ți lua bouul din jug.

Plecăm cu tata cu boii la tînjală și vine și Monu cu altă pereche. Când se crepa de ziua, urcam coastele munte-lui și dam mereu zor, când o însera să fie luna pe teleagă și s'o și pornim, că ăștia din tistie atâta așteptau să te vază stând în loc, că-ți găsai beleaua cu ei. Trebuia să fi la țanc cu plecatul, că ei vedeau de jos tot ce faci și de nu-ți îndepliniai cum se cade slujba, te lăsa-

corespondentului nostru din această localitate:

In corespondența ce s'a publicat despre alegerile congregaționale, s'a scris, că protopopul Ioan Sârbu din Șomcuța-mare ar fi avut o purtare condamnabilă. Aceasta e o greșeală enormă. Protopopul e un naționalist bun, dintre cei mai corecți și mai consecvenți și în cauza alegerilor de acum ca și tot-deauna a fost foarte corect. Cei drept el nu a mers a corteși, dar nici nu o putea căci alegerile au fost în 4 Nov., iar biserica gr. cath. din Șomcuța s'a sfințit în 3 Nov., va să zică îi era și imposibil să poată umbla, aceasta a și declarat-o când a primit candidatura dar dl Dr. Victor Nyilvan s'a angajat a corteși el (căci erau să fie la o altă aleși într'una și aceiași listă), va să zică dacă corteșia Victor eșiau cu lista aceea.

Din Ghiarmata.

Marți, în 19 c. s'a ținut alegerea membrilor pentru congregația comitatensă și în cercul nostru din Temesgyarmata. La alegere am intrat și noi românii în luptă. Conferința fruntașilor ținută la 2/15 c. în Timișoara au candidat după-ce nu au fost aplicați nici în schimbul candidării și din partea națională a dlui Țioldan, paroch în Remetea, să absteie dela sprijinirea listei străine, pe domnii: Dr. G. Adam, avocat, David Voniga și Dimitrie Ionescu, preoți. La caz însă de vom fi în minoritate la alegere susținem candidarea celor dintâiu domni, iar dl Ionescu să retrage în favorul aceluia cu care vom pacta.

La locul de alegere majoritatea o aveam noi românii și reușita alegerii listei românești era sigură, dacă nu s'ar fi aflat între noi un Iuda, vânzătorul de neam în persoana preotului Iuliu Țioldan din Remetea. — Acest preot trădător, acest Iuda al neamului și acest păstor necredincios, pentru un prânz al contelui Gyürki, nu s'au sfiit a să alia cu străinii în contra noastră ci a dus cu sine în tabăra contrară și vre-o 80 alegători din comuna sa cu intenținea să trântescă candidații naționali. Voturile răpite de la români au fost majoritatea străinilor, cari în semn de recunoștință au candidat și au și așes între ai lor și pe renegatul și

trădătorul de neam nevrednicul păstoriu sufletesc Țioldan.

Atât poporul cât și ceialaltă inteligență sau purtat brav. Părintele Trifu Cetin din Ghioroc nu au luat parte la alegere căci el săracul nu-și știe rostul pe acest pământ.

Pe niște alegători maghiari cari au votat cu lista noastră, alegători însuflețiți ai părintelui Țioldan i-au bătut făcându-se vrednici de alesul lor Zoltán după-cum îl numiau dânșii.

Părinte! ne-a ars fața de rușine când am văzut turma d-tale trântită în trăsuri și pe jos în stare dobitocească spre rușinea Românilor și spre batjocura străinilor.

Ce independență în d-ta ca membru ales de contele Gyürki și alegătorii străini de neamul nostru și de turma d-tale în stare dobitocească? Cui vei folosi?

De încheiere cătră cei doi alegători adevărați români din Remetea, domnu Ionescu, preot și cătră inv. Leu o rugare am și anume:

Domniilor! Rugați-vă lui D-zeu pentru ertarea turmei rătăcite și vânzătoare de neam, căci păstorul lor ia adus la soartea Sodomei și a Gomorei.

Un alegător.

Alegerea din Coșteiu.

— Un chinez om slab —

Au trecut și la noi alegerile comitatense, — pentru cercul Costeiu-mare lângă Lugos — în 18 Noemvrie a. c. Dela început se părea, că precum la alegerea de ablegat în două rânduri, am fost una, așa va fi și acum, că tot acei oameni suntem. S'au purtat, — cu mică excepție bine Costeiu și Gruinul, în care comune, — cinste și omenie chinezilor, — au lăsat pe oameni în pace să voteze cum ei vreau. Numai în Silha s'a găsit chinezul Febeșean, — un om îngâmfat, care se ține mai cuminte decât toți, umblând ca căpăul după voturile oamenilor, amenințându-i, de nu îi fac pe voie. Și asta, ca să se facă plăcut stăpânirii, ca să-l sprijinească și pe alți 3 ani să fie chinez. — Rușine se îi fie! Silhenilor, ferțiți-vă de un asemenea om

care, — pentru ca să-și sature pofta de domnie vor da pe toți de pomană...

Acest om, ce zilnic e cu voi, este dușmanul vostru cel mai mare

Desvoltarea interpelării dep. Dr. St. C. Pop în ședința dela 20 c. a Camerei.

ST. C. POP: Onorată Cameră! In 2 Octombrie s'a făcut execuție la locuitorul Zaharie Pop din comuna Fersig, comitatul Sătmărom. Execuția a ținut-o Weiszner Károly, scriitorul notarului cercual din Pribilești și juratul comunal Ioan Christian. Ei i-au cuprins vitele din grajd. In 6 Novembre apoi a venit în Fersig o comisiune pentru adunarea dărilor. Membrii acestei comisiuni au fost: Vasiliță Sava, jude comunal, Ioan Lazar și Gavrilă Cristea, jurați, împreună cu Weiszkirchner Károly și doi geandarmi din Satulung.

Comisiunea a umblat din casă în casă și s'a dus și la locuința lui Zaharie Pop. Zaharie Pop n'a fost acasă și la întrebarea comisiunii nevastă-sa a spus că e dus în comună, ca să facă rost de parale. După această deslușire comisia s'a depărtat și a întâlnit în cale pe Zaharie Pap. Scriitorul l-a provocat să-și plătească darea. El i-a răspuns că toate încercările lui — de a căpăta bani de undeva — au fost zadarnice, dară să mai aștepte comisia, căci după amiază va veni notarul, cu care se va înțelege să-i ceară ceva parale împrumut.

Scriitorul notarial nu s'a mulțumit cu deslușirea aceasta ci a îndemnat comisia, ca împreună cu gendarmii să se ducă la locuința lui Zaharie Pap. S'au și dus, iar acolo Zaharie Pap i-a întâmpinat cu cuvintele următoare: «Nu mi-a fost cu putință să câștig parale, vă rog să nu intrați în casă, luați vitele, pe cari le-ați cuprins, dar nu ne batjocoriți, nu ne luați hainele de paț, ca să fim de ocara lumii». Și zicând acestea Zaharie Pap, care era foarte agitat, adevărat aprins (strigăte: agitat de alții), își apucă căciula și o izbește de vatră. Văzând aceasta unul dintre gendarmi — care după spusele martorilor era beat de mai nainte — fără nici o provocare, fără nici un motiv isare la el și-l străpunge prin inimă. Zaharie Pap numai atâta a mai putut zice: «M-ați omorât» și a căzut mort la pământ (zgomot).

Mi-ar plăcea foarte mult, că astfel de cazuri regretabile să nu le luați în bătae de joc. Vorbesc rar, dar voiesc să-mi exercitez dreptul de a desvâli în parlament necazurile țării.

NAGY GYÖRGY: Cine ia în bătae de joc? (Voci zgomotoase).

ST. C. POP: Pentru ca să interpelez mă îndeamnă următoarele:

E fapt că procedura a fost ilegală. Al doilea fapt grav e, că asemenea abuzuri gendarmeria le cercetează în cercul său de competență. Astfel s'a întâmplat și în cazul de față și eu iau cuvântul aici în cameră tocmai din cauză că a fost mare agitație în comună, când au văzut, că comisiunea încredințată cu investigarea, caută exclusiv numai astfel de momente, din cari nu are să reiasă crima geandarmului în chestie, ci că folosirea armei a fost îndreptățită. (Voci: A atacat autoritățile!) Nu ziceți că eu atac autoritățile, căci cine cumpanește lucrurile, știe foarte bine, că tovarășii între olaltă decid cu totul altfel, decât un al treilea, care e independent.

NAGY GYÖRGY: Aceasta nu se ține de parlament. Aceasta își are forul său special.

ST. C. POP: Eu cred că prin desvâlirea acestor chestiuni vom satori un memento pe sieama aceluia, cari în decurs de trei ani încă nu s'au învățat să prețuiască după cum credeți D-voastră și despre cari vai!., câte lucruri frumoase ne-ați mai spus. On. Cameră, instituținea aceasta încă nu s'a transformat într'un mieluşel atât de blând,

pe drumuri! Cu cine te pui, cu hoții știa, că știa-s nește hoți și nește guri sparte, ar tot mânca și-ar tot bea, dacă — ar avea.

Când s'amesteca ziua cu noaptea, am urnit din loc teleaga cu două perechi de boi, ce boi, ca bivoli. Când s'ajunsem în dreptul pietrii Craiului, scapă roata într'o prăpastie și hi teleaga cu lună cu tot și cu boi cu tot, cu țoc în poc pe-aci de vale. Eu am căzut jos de frică, iar tata și cu Monu au început a fluera a pagubă.

Ce era de făcut? Să stai cu mâinile în sân? Luna strivită, cine știe, ce-o fi de ea; boii schilodiți; de de vale striga baciul dela stână, cât îl lua gura: «măi cu luna, treci pe piscul cu ghicașii, că mi s'au rătăcit sterpele mă, era o fierbere de nu știai încătrău s'apuci. O luăm de vale, să vedem de vite, de mai trăiesc. Ce să poți răzbi prin prăpăștiile alea, că amei ai când te uitai în jos.

Tata, «hai, Moane acasă, c'o fi ce-o vrea Dumnezeu!»

Apoi atâta ne-a mai rămas, că n'avem nici o putere alta.

A doua zi a făcut satul întreg arățare la împărăție, că ni-s'a primejduit vitele, când am fost de postă cu luna și ce să vezi, au trecut două târguri și la al trei-

lea vine tatii și lui Monu banii pentru boii primejduiți.

Luna au tras'o cu macaralele dintr'o vâltoare, era turtită în v'o câteva locuri și turtită-i și azi, că să vede, când te uiți la ea, dar de atunci n'a mai purtat'o nimenea cu carul, că a trimis-o sus la împărăție și o poartă cu mașinile, nu știu cu ce-o poartă.

— Ori adevărat să fie, bade?...

— De-oi minți, să n'am parte să mă scol de..... doar nu-s copil!

Afară vântul urla a pustiu și se îniepta cu putere în fereastă, s'o spargă și să între înlăuntru.

— Auzi vreme, — rosti Toană căscând și întinzându-se de-i trăsniou oasele. — Doamne ferește de-un foc, că rămânem în vatră. — Apoi se ridică încet de pe laiță și luându-și rămas bun dela badea Dumitru, îi chemă și pe ceialți la culcare.

— Noapte bună se vă dea Dumnezeu — grai bătrânul în urma lor, trăgând zăvorul dela ușă și în singurătatea odăii au năvălit iarăș vedeniile de odinioară.

De ce nu trăiește baba? Câte nu i-ar spune el acuma!

George Stoica.

cât nici să nu i se mai poată critica ptele. Cel puțin eu trebuie să liniștesc poporul, că da este cineva care îi controlează care îi reține de a mai repeți asemenea pte.

Convingerea mea este că instituțiunea asta va profita cu mult mai mult, dacă va apăda din sânul său pe acel membru nedrednic, caruia nu întrânsa îi este locul, ecât dacă îi mușamalizează păcatul. (Voci: Ju se ține de parlament!).

S'a dat o ordinațiune, în înțelesul căreia, rebue să se procedă cât se poate de blând n ce privește relațiunile financiare extraordinare. Rog deci pe domnii miniștri de interne și apărarea țării, să binevoiască a se interesa și a cerceta, că autoritățile acestea respective organele lor, cum execută de obicei ordinațiunile ministeriale?

Imi țin de datorință, ca întru cât se poate să dovedesc cele ce susțin. Am să vorbesc pe baza procesului verbal luat la fața locului și fasiunilor pe baza unor astfel de persoane cari «ex offo» au luat parte în executarea acestor ordinațiuni. In contra ordinațiunii amintite un om al administrației dă să meargă în casa omului, numai ca să-i facă supărare, și în loc de a-i lua vita care o sequestrase, merge în casa omului, ai căruia numeroși copii erau în casă, și-i sequestrează hainele.

Aceste abuzuri împinge de multe ori pe sârmanul om în disperare de se opune organelor administrației și nu permite, ca acestea să-și facă datoria între împrejurări normale.

Trebue să amintesc, că sequestrarea s'a întâmplat pe la finea lui Octombrie, licitația însă în 6 Noembrie. Procesul luat la fața locului a fost iscalit și de un candidat de avocat maghiar, căci și maghiarii sunt foarte indignați de cazul acesta.

Aduc la cunoștință cazul acesta domnilor miniștrii, ca să dispuneți, ca după cum se întâmplă și în alte părți, să fie încredințată cu lucrul acesta, o comisie mixtă, mai de parte cercetarea să o conducă judele de investigație al tribunalului, și să dați voie, ca și cealaltă parte să fie reprezentată, pentru a înlătura astfel de cazuri regretabile și a nu rămânea nepedepsiți la caz că toți s'ar ivi.

Nu animositatea față de această instituțiune mă face să pășesc cu interpeleția mea, ci faptul, că știu prea bine, că în această instituțiune simțul de colegialitate de multe ori face, ca nu numai un ochi, dar pe amândoi să-i închidă.

De aceea e bine ca la ocazii de acestea să ia parte și un judecător de instrucție pentru a se înlătura astfel de abuzuri.

Cer că sermaneii văduve și celor patru orfani să li se dea măcar atâta satisfacție, ca acela, care într'un chip nemai auzit a atantat împotriva susținătorului familiei, să capete o pedeapsă exemplară (Strigăte în stânga: Asta nu se ține de competența parlamentului).

Dacă nici asta nu se ține, atunci nu știu ce se poate ține de competența lui.

Interpeleția mea sună astfel:

«Interpeleție către domnii miniștrii de interne și honvezi.

1. Au cunoștință domnii miniștrii, că în 6 Novembre 1907 cu ocazia execuției pentru dare un jandarm beat a străpuns cu baioneta în inimă pe Zaharie Pap, a lui Costan plugar din Fersig (comitatul Sătmar), fără nici un motiv.

NAGY GYÖRGY: Nu-i permis ca astel să bănuiești un organ administrativ.

PRES. (sună): Liniște domnilor.

ST. C. POP: 2. Au cunoștință domnii miniștrii că prin acest atentat o văduvă și patru copii și-au pierdut părintele?

3. Are cunoștință domnul ministru că acest caz ne mai pomenit a indignat și a produs o uriașă și legitimă agitație nu numai în comuna Fersig, dar în întreg ținutul?

4. Sunt dispuși domnii miniștrii a da ordin să se facă o amănunțită cercetare, și să se dispună formarea unei comisii mixte care în frunte cu judele de instrucție să conducă ancheta?

5. Este dispus domnul ministru de interne să ia măsuri, ca văduva și cei patru orfani să fie despăgubiți pentru pierderea simțitoare a părintelui?

6. Este dispus domnul ministru de honvezi de a pedepsi cât se poate de sever pe acuzat pentru a crea un precedent, care să înlătore astfel de cazuri?

Martorii pentru cele spuse și susținute este întreagă comisia însărcinată cu încasarea dărilor anume: Vasile Sava, primar, Gavrilă Cristea (strigăte: Gábor!) fie de și «Gábor» și Ioan Lazăr jurați, Simeon Pop locuitor din comună și apoi nefericita văduvă Maria Surduc.

Că acel jandarm a fost beat, martor este însuși Vasile Sava primar și fiul acestuia, care i-a adus și i-a dat rom și spirt. Mai am să-mi fac numai o singură obiecțiune, că întreaga comună fără deosebire de confesiune și naționalitate dorește ca acest caz să fie aspru pedepsit, pentru că abuzurile, cari se săvârșesc cu încasarea dărilor și cari vin des înainte, să nu se mai repete.

BULETIN PARLAMENTAR

Sedința dela 21 Noemvrie n.

In sedința din 20 Novembre a presidat Rakowsky István cel „energic” și în cea de următoare din 21 Novembre Iusth Gyula.

In cea presidiată de Rakowsky Iarmă, gălăgie, amenințări, fețe aprinse, pumni ridicați în aer, detrageri de cuvânt, care lucru sapă adânc în vaza parlamentului, mai cu seamă atunci, când nici cel chemat spre a conduce ordinea nu e cu sânge rece și când lipsa de imparțialitate este cu ochi și cu sprâncene.

Urmează sedința din 21 Novembre, Președinte: Iusth Gyula. Pace, liniște, demnitate.

Discuția continuă în cea mai mare ordine. Detrageri de cuvânt nu sunt, Nici strigăte turbate nici injurături nu izbesc păreții palatului posmos de pe malurile Dunării nimic, ci în locuri lor: demnitate.

Cari sunt motivele acestei schimbări atât de brusce?

Schimbatură-s'a obiectul discuției, schimbatură-s'a felul sau persoanele, cari luaseră parte la uiscuție, sau regulamentul camerei s'a mai îndulcit? Nu, nu s'a întâmplat nici o schimbare: Acelaș proiect, aceleaș persoane, aceiaș tactică, acelaș regulamentul de cameră, doar în locul lui Rakowsky era Iusth.

Câtă schimbare mai poate produce un singur om?!

In cele două ore dintii s'a făcut votarea nominală cerută de croați.

Paragraful al șaptelea al proiectului tarifului vamal a fost votat cu 117 voturi contra zece, iar al optălea cu 123 contra 20.

După votarea nominală s'a continuat discuția asupra proiectului. Al nouălea § a fost discutat de șapte oratori croați.

Contra paragrafului al 10-lea au pledat 13 deputați croați. Camera l'a primit.

Asupra § 11 s'a început discuția care să continue în sedința de astăzi.

Sedința dela 22 Noembrie n.

Azi încă se discută destul de viu, atât în culoare, cât și în Cameră, conflictul iscat între președintele Camerii Iusth și între cei doi vice-președinți. După cât se vede însă, conflictul se va aplană, căci guvernul nu voește cu nici un preț demisionarea lui Iusth, deoarece-ce atunci Iusth — mai mult, decât probabil — va eși din partid. Popularitatea lui Iusth va trage după sine încă vro 20 de deputați, cari împreună cu cei, cari au repășit, vor afla în Iusth un conducător demn de a face opoziție guvernului. Pentru delăturarea acestei posibilități, spiritele încep a se liniști și a se mulțumi cu starea prezentă.

La deschiderea sedinței, afară de Croați, cari sunt în număr complet, nu sunt în sală decât vro 40 de deputați. Miniștrii sunt aproape toți, desigur pentru liniști-

rea spiritelor. De altfel sedința de azi a decurs în liniște, cât a fost condusă de imparțialul președinte.

Președinte: Iusth.

Sedința se deschide la 10 și 1 sfert.

După verificarea procesului verbal din sedința trecută și după cetirea adreselor sosite la Cameră, ia cuvântul ministrul-președinte Wekerle și prezintă un proiect de lege, prin care cere autorizația parlamentului de a introduce în vigoare tranșacția cu 1 Ianuarie.

Tariful vamal.

Se trece apoi la ordinea zilei. Urmează discuția pe articole a tarifului vamal. La articolul 11 vorbește mai întâi Lorcovici. Nici nu spune, decât câte-va vorbe și e întrerupt de câți-va gălăgioși, cari strigă: «vorbește ungurește! Asta-i parlament unguresc!» Se credea la început, că se vor repeta atributele de eri aruncate deputaților croați, dar Kossuth grăbește în mijlocul gălăcioșilor și-i liniștește. Lorcovici vorbește neîntrerupt și-și încheie vorbirea declarând, că nu primește articolul.

Urmează Surmin, Pribicevici Svetozar, Magdici, Novoselo, Modrusan, cari vorbesc neîntrerupt, declarând la sfârșitul vorbirii, că nu primesc articolul. Mai vorbesc apoi croații Czerovacz, Popovici, Vinkovici, Babici, Zagoracz, Supilo, Mazuranici și Muacevici.

Incident.

Un incident interesant are loc, anume toți deputații maghiari es din sală, unde nu rămân afară de croați decât președintele, notarii și ziaristii.

Cuvântul îl ia dep. croat Budesavlevici Bude.

Urmează apoi Banianin și Grahovacz. Aspectul camerei e de tot interesant.

La sfârșitul discuției sa făcut votarea, ceea-ce de sine înțeles, articolul 11 sa primit fără modificare. Pauză.

După pauză.

Președinte Návay.

Vorbește Magdici la articolul 12.

Se observă deja la început, că prezidează Návay, căci abia a rostit câte-va cuvinte dep. Magdici, și e amenințat, că dacă nu rămâne la obiect i-se va lua cuvântul.

Magdici continuă. A doua oră e făcut atent. A treia oră.... I-se detrage cuvântul.

Urmează Tușcan. E făcut atent întâia oră și amenințat că i-se va lua cuvântul. Tușcan șade jos indignat.

La cuvântul Popovici. Președintele sună. Vorbitorul e făcut atent să vorbească mai tare și să rămâie la obiect....

Popovici își încheie vorbirea.

Urmează Luchinici e făcut atent întâia oră.... a doua oră. Luchinici sfârșește.

Babici.... întâia oră.... a doua oră... încheie vorbirea.

Lorcovici de abia începe și e făcut atent să nu facă introducere atât de lungă. Vorbește neîntrerupt mai departe.

Surmin vorbește liniștit până la sfârșitul vorbirii.

Pribicevici Svetozar e făcut atent... sfârșește.

Mazuranici e făcut atent să rămâie la obiect. Încheie vorbirea.

Vincovici vorbește neîntrerupt.

Urmează Budesavlevici. E făcut atent întâia oră... a doua oră... șade jos indignat. Roici vorbește liniștit.

Banianin e făcut atent întâia oră... a doua oră... încheie vorbirea necăjit, văzând, că față de absolutismul lui Návay ori-ce opunere e imposibilă.

Modrusan.... întâia oră... a doua oră... i-se ia cuvântul.

Novoselo e făcut atent să rămână la obiect întâia oră... adoua oră... i-se ia cuvântul și e chemat la ordine fiindcă a atacat guvernul.

Sedința se ridică la orele 3.

Sedința viitoare mâne la 10.

Al doilea proces al „Luptei“.

Şase luni şi 1200 de coroane.

Astăzi, Vineri, Curtea cu juraţi din Budapesta şi-a rostit verdictul şi în al doilea proces pornit împotriva ziarului nostru.

După cele 8 luni închisoare şi 800 coroane amendă, la cari a fost osândit dl Vasile Macrea în primul proces,—acum tribunalul l'a mai osândit la 6 luni închisoare de stat şi 1200 coroane amendă, care — ca şi cele 800 de coroane de mai înainte— vor avea să se ia din cauţia ziarului nostru.

Astăzi a avut dl Macrea să răspundă pentru articolul „Apponyi“, publicat în Nr. 34 dela 23 Februarie.

Dezbaterea a condus-o Zsitvay Leo, preşedintele tribunalului, azistat de judecătorii Miskovici şi Nagl. Ministrul de justiţie a fost reprezentat prin procurorul Hodászy.

Rechizitorul procurorului a fost o excursiune naivă în istoria Ungariei, pe care n'o înţelege. S'a referit la Ludovic cel Mare, pe vremea căruia naţiunea maghiară ar fi putut desnaţionaliza naţionalităţile, *dacă ar fi voit!* Spune că legea naţionalităţilor a fost exploatată de naţionalităţi în detrimentul naţiunii maghiare. A vorbit despre trădătorii de patrie, agitatori şi câte şi mai câte lucruri cari n'aveau nici în clin nici în mănecă cu acest proces.

Foarte corect a observat în pledoaria sa apărătorul nostru dl dr. Kadosza Marcel, avocat în Budapesta: „li sunt recunoscător dlui procuror că nu-l face răspunzător pe clientul meu şi pentru vărsarea de sânge dela Cernova“.

Procurorul vorbea mereu de agitaţie împotriva „naţiunii“ maghiare, tribunalul însă —foarte corect — a vorbit la întrebarea adresată juraţilor de agitaţie împotriva „naţionalităţii“ maghiare.

Pledoaria frumoasă a apărătorului a răsunat în pustiu. Procurorul a cerut osândirea acuzatului şi juraţii l'au şi declarat vinovat.

Impotriva sentinţei s'a anunţat apel la Curtea de Casaţie.

Rugăm pe m. on. abonenţi ai noştri cari sunt în restanţă, să binevoiască a-şi achita abonamentele, ca să nu fim siliţi a sistă expedarea foii.

Cronica externă.

Ministrul Stanciov asupra politicii externe a Bulgariei.

În şedinţa dela 20 c. a sobraniei, ministrul de externe Stanciov şi-a citit expozeul asupra politicii Bulgare faţă de puterile Europei.

A cetit acest expozeu pentru a nu fi rău înţeles şi l'a dat aşa publicităţii pentru a nu fi interpretat în mod fals.

Prevederea ministrului nu ne poate răpi

presupunerile noastre asupra demersurilor Bulgariei cu ţările învecinate.

Intr'adevăr, că relaţiile principatului dunărean cu Imperiul rusesc sunt dintre cele mai cordiale şi ele se întăresc din ce în ce mai mult, dar în ceea-ce priveşte România, aserţiunile ministrului de externe pot fi considerate numai ca nişte fraze e-femere, dat fiind faptul că tactica Bulgariei faţă cu regatul dela Dunăre a fost ani de-a rândul ostilă şi pe faţă şi pe ascuns.

Atentatele bulgare, şi încercările de atentat, certurile pe Dunăre, armata română insultată de ofiţeri bulgari, legăturile ascunse cu Rusia, spionagiul vapoarelor ruseşti pe albia dunăreană, suprimarea şcolilor române din Bulgaria conflictul serios de acum câţi-va ani, discursul program tocmai al acestui ministru Stanciov, care atunci s'a exprimat, că graniţa naturală între România şi Bulgaria este Dunărea pe întreg cuprinsul, sunt tot atâtea dovezi, că cu toate apropiierile celor doi vecini vor mai exista încă multă vreme duşmăni între fii lor.

Faptul, că ministrul Stanciov s'a exprimat în mod atât de favorabil faţă de România, se datoreşte politicii conciliante şi înţelepte a regelui Carol, care ţine cu ori-ce preţ să domnească în linişte cătră sfârşitul vieţii sale.

După moartea acestuia ostilităţile îşi vor lua cursul lor obicinuit şi nu este exclusă posibilitatea unei încăerări din moment, ce Bulgarii nu pot vedea cu ochi buni podul dela Cernavoda, înaintarea forţei maritime a României şi mai ales ocuparea Dobrogei, pe care ei o ţin ca pământ al lor.

Chestia macedoneană i-a cam angajat în altă direcţie, preocupările principale ale Bulgariei însă sunt îndreptate împotriva României cu toate publicaţiile de prietenie ale ministrului de externe Stanciov.

Faţă cu statele din Europa relaţiile Bulgariei sunt dintre cele mai bune. Principatul dunărean s'a ridicat în faţa Europei prin faptul, că a fost invitat la conferinţa păcii şi că puterile încep aşi trimite reprezentanţi la Sofia, iar armata Bulgară este considerată ca o forţă, şeful ei fiind numit ca proprietar al unităţilor armatelor din diferitele ţări.

Mai triste sunt legăturile cu Serbia, de care îi leagă de altcum şi rudenii de sânge. Deasemenea cu Turcia şi cu regatul grecesc relaţiile nu sunt tocmai favorabile în urma conflictelor în chestia Macedoneană. Speră însă, că ele se vor îndrepta în curînd şi principatul Bulgar va apuca pe calea înaintării culturale şi a dezvoltării economice, dînd o notă blîndă în concertul european.

Diplomaţie.

Locul consulului prim german din Budapesta rămăse-se vacant prin numirea fostului consul Wedel Botho de ministru plenipotenţiar al Prusiei la curtea din Weimar.

Acum ni-se anunţă că acest loc a fost ocupat de prinţul Herman Schönburg-Waldenburg. Noul consul e dintr'o familie aristocrată germană. E foarte bogat şi în diplomaţie nu e decăt de vr'o 10 ani. Intr'un timp a fost secretar prim la ambasada germană din Viena.

Incurcătura din Maroc.

Drude comandant-generalul trupelor franceze din Casablanca a declarat înaintea unui ziarist următoarele:

Triburile au suferit o înfrângere destul de mare, mai cu seamă în 19 Nov. st. n. După acestea eu cred, că deocamdată nu vor avea poftă să înceapă un nou atac.

Eu cred, că s'au săturat de traiul acesta tot gata de bătae şi cred că se gândesc cum să-şi poată începe traiul liniştit, care l'au avut şi mai înainte.

În decursul cercetărilor făcute zilele acestea, nu s'a observat duşman cale de 55 de km. Numai acei duşmani, cari se ţin de partea lui Muley Hafid, mai neliniştesc

din când în când pe soldaţii, cari păzesc drumul.

La întrebarea ziaristului, dacă sosirea Muley Hafid nu ar pricinui încurcături Drude generalul a răspuns:

Până atunci, până când cearta dintre Muley Hafid şi Abd-el-Aziz nu va fi planată, nimenea nu va părăsi Casablanca. Eu de altfel numai atunci voi începe atac când voi căpăta dela guvernul meu pâruncă să'l încep. De triburi nu mă tem cloc, deci armata mi-o ţin gata numai dneliniştea ce mi-ar procura-o eventual apropiere a lui Muley Hafid.

La întrebarea, că ar fi în stare să i lupta cu Muley Hafid. Drude a răspuns: c armata şi cu întăriturile ce le am, ori ş când pot opune rezistenţă unei armate conştătătoare din 25 mii de oameni. De altfel întreg ţinutul dintre Casablanca şi Settate e întratată pustiu, că ori şi ce s'ar face dar o armată nu o poate prevedea cu nu tremânt. Din cauza asta de viitor nu mă tem de loc.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ŞTIRILE ZILEI.

Vineri, 22 Noembrie n.

— **Himen.** Dl dr. Coriolan Steer avocat în Tâşnad şi dşoara Elena Papp fica directorului de finanţe din Oradea-Mare în 23 Novembre st. n. îşi vor serba cununia în Oradea-Mare.

Felicitările noastre!

— **Târnosirea bisericii din Voitec.** Duminică la 4 Novembre st. v. s'a săvârşit sfinţirea bisericii din comuna noastră. Bubiutul trascurilor de sâmbătă sara înainte de denii a prevestit marea sârbătoare ce a sosit. Actul sfinţiri s'a săvârşit de dn. protopop Ioan Pinciu asistat de tânărul şi harnicul preot Ioan Surlaş din Jebel şi de preotul local Stefan Ţaran. După priceasnă dl protopop a rostit o predică, plină de sfaturi bune, îndemnând poporul a cerceta regulat biserica şi a fi buni credincioşi ai ei, şi tot odată mângâindu-i, că deşi biserica veche a ars şi fiind dânsi în număr destul de neînsemnat au ridicat un lăcaş, ce numai spre lauda comunei poate fi. După actul sfinţiri s'a dat un prânz de cătră preotul local. — Primească prea on. dn în numele comunei şi pe această cale mare mulţumită pentru ostăneala făcută.

Edificarea bisericii a fost făcută de cătră harnicul arhitect român Stefan Tot din Timişoara, care a lucrat toate precis conform planului şi specificaţiunei. — Il recomandăm cu toată serioşitatea tuturor comunelor cari au ceva de edificat. S'a făcut o colectă adunându-se suma de 522 cor. care s'a întrebuintat pentru cumpărarea de diferite obiecte pentru biserică.

— † **Necrolog.** Valeria I. Găvrus, născută R. Popea, a încetat din viaţă Marţi în 6 (19) Noembrie a. c., în al 48-lea an al etăţii sale. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au ridicat din casele proprii şi s'au depus spre vecinică odihnă Joi în 8 (21) Octombrie a. c. în cimiterul bisericii nouă din Satulung.

Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

— **Convocare.** Despărţământul Blaj al reuniunii învăţătorilor români aparţinători reuniunii învăţătorilor gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş (Alba-Iulia) şi (Făgăraş) îşi

nea Adunarea în sensul §-lui 21 «sta-
şi al §-lui 9 «Regulamente» în Cră-
ciun în 30 Noembrie n. a. c., la orele 7
., în şcoala gr.-cat. La care să invită
oată căldura toţi membrii fondatori,
ari şi ajutători, domnii preoţi în cali-
de directori, precum şi toţi cari doresc
le şi înaintarea învăţământului nostru
onal pe lângă următorul

PROGRAM:

Înainte de amiază la 7 ore prezentare
corpore la sf. biserică. 2. Deschiderea
nării prin preşedinte. 3. Constatarea
abrilor prezenţi. 4. Citirea şi verificarea
cesului verbal din adunarea precedentă.
Prelegere practică de dl George Barbu-
1 înv. în Crăciunelul inf. 6. Incasarea
elor noi şi vechi. 7. Raportul cassariului.
Raportul bibliotecarului. 9. Disertaţiune
dnii Iosiv Marian înv. în Bucerdea gră-
să şi George Călugăr înv. în Cisteiul-
rân. 10. Discuţie asupra prelegerii prac-
11. Alegerea a 3 comisii de câte
membri, a) pentru cenzurarea dizerta-
nilor şi a prelegerii practice. b) pentru
izurarea raportului cassariului. c) pen-
examinarea raportului bibliotecarului.
Raportul comisiunilor de sub a, b, c.
Inscrierea de membrii noi. 14. Desig-
rea locului unde să se ţină adunarea de
măvară. 15. Insinuarea la disertaţiune
ntru adunarea de primăvară. 16 Eventuale
opuneri. 17. Alegerea alor doi membri
ntru verific. procesului verbal. 18. Inchi-
rea şedinţei.

Cergăul-mare 14 Novembre 1907.

DEMETRIU BAN, preşedinte. IOSIF
ARIN, notar.

— **La temniţă.** Cu ocazia turneului de
ristă memorie“ al lui Sztéryni prin cer-
il electoral al Oraviţei, în comuna *Gornia*
harnică comună românească, jandarmii au
ţinut pe economul Ştefan Ivaşcu, care
ia cu tot preţul să-l „primească pe Szte-
nyyi cu steagul lui Brediceanu. Ai noştri
şi au cerut eliberarea lui, ceea ce s'a şi
tâmplat. Din acest incident sunt judecaţi
entru contravenţie împotriva autorităţilor
lexa Ivaşcu, Şofron Frenţ, Mihai Lepa, Şte-
in Frenţ şi Ion Guţu la 14 zile închisoare,
ndrei Cotârlă, Atanasie Ivaşcu, Veselin Co-
ârlă, Dumitru Ivaşcu, Petru Vucu, Fin Ivaş-
u, Martin Ivaşcu, Dumitru Bălu şi Ion Be-
oia la 7 zile închisoare, Ion Ciocu şi Mă-
ia Guţu nasc. Otonoga la 3 zile închisoare
şi sunt judecaţi şi la suportarea speselor de
200 coroane. Toţi aceştia în 1-a Decembrie
urent intră în arestul din Biserica albă.

— **Obrăznicia jandarmilor.** Ni se an-
nună din Şomcuţa mare, că jandarmii au
atacat o casă particulară a unei doamne,
unde se înghebase o petrecere ocazională
şi au provocat pe oaspeţi să se depărteze.

La intervenţia judeului şi a notarului co-
munal, jandarmii au răspuns că fără per-
misie în scris nu dau voie să se continue
petrecerea, iar când aceştia au spus că există
permisiune din partea lor, jandarmii, mâna
dreaptă a guvernului coalitţionist, au răs-
puns, că ei nu recunosc pe notar şi
pe primar de autoritate.

Ce zici D-le Conte negru la astfel de ex-
clamaţii demne de Africa meridională, iar
nu de un stat cu pretenţii europene?

Impotriva acestei obrăznicii administra-
tive cei atacaţi au înaintat o plângere, care

dacă nu se va muşamaliza, nu va da nici
satisfacţie celor jicniţi în libertatea indi-
viduală.

Pentru că ne cunoaştem!!

— **Pentru „popa“ lor.** Din Rutka ni se
anună, că femeia slovacă Margareta Ripos
din Rosenberg a fost pedepsită de tribuna-
lul din Pojon la o lună de zile închisoare,
pentru că a lăudat purtarea preotului Hlinka.

Patrioţii maghiari sunt indignaţi, că po-
porul slovac este gata a îndura martiriul,
pentru purtarea demnă a conducătorilor
lor.

Faptul ce ni-se anunţă este cel mai no-
bil exemplu de naţionalism curat, cultivat
în inima poporului slovac asuprit.

— **Nenorocire groaznică.** Zilele trecute
s'a întâmplat în preajma localităţilor Can-
nes şi Grasse din Franţa o mare nenoro-
cire. Mai mulţi lucrători italieni erau ocu-
paţi cu facerea unei dâlme, carea avea de
scop să adune apa unui pârâias, pentru ca
să o întrebuinţeze pentru nişte uzine elec-
trice.

Dar fiind dâlma slabă s'a prăbuşit, înmor-
mântând sub ea 31 de muncitori. Până acum
s'au scos dintre ruine 5 cadavre. Desgro-
pările continuă.

— **Dare şi pe obiectele de lux.** O pro-
punere interesantă a făcut mai zilele acestea
Adrian Weber membru al camerei franceze,
anume, ca să se pună dare şi pe pietrele
scumpe, cari reprezintă o avere de mai
multe milioane.

Ministrul, să vede treaba, că aprobă acea-
stă propunere, accentuează însă, că stabili-
rea unei astfel de dări e un lucru cât se
poate de greu, că nimic nu se poate ascunde
mai uşor, decât chiar petrele scumpe.

— **Ecoul şovinist.** Urmasul unei prăvălii
româneşti din Cluj al cofetarului Florian Bă-
naci, fiind provocat să achite abonamentul
ziarului nostru, ne trimite următoarele şire
demne să fie cunoscute de Românii cari-l
sprijinesc:

„Vă rog, ca nici odată să nu-mi mai tri-
miteţi în prăvălia mea astfel de foi. Nu con-
ced, ca în prăvălia mea să intre foi româ-
neşti“.— Keresztesi Lajos.

Avis celor dela centru! Vre-o slujbă ceva,
vre-o decoraţie. Astfel de spirite nu trebuiesc
neglijate. Ele sunt floarea naţiunii maghiare!

— **x Viitor de aur românimea are!**
dacă numai dela comercianţi români va
cumpăra.

Cereţi preţ-curent românesc dela comer-
ciantul român *F. A. Degan* din Fiume (Posta-
fiók No. 163) căci vi-l trimite gratis. In el
se află toţi articli pentru bucătărie: 1 kgr.
cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. *Tea*
aromatică numai cu 3 fl. 25 cr., apoi *Cio-
coladă efină*, *Fruce sudice*, etc., cu preţ-re-
dus. Spesele de porto la 5 kgr. el le plă-
teşte. Intr'un pachet trimite şi mai multe
mărunţişuri. Cine doreşte a cumpăra efin
şi bine să grăbească. Toţi câţi au comandat
au fost îndestuliţi!!!

PETRECERI.

**Societatea de înfrumuşetare din Să-
lişte,** aranjează Duminecă la 11 | 24 No-
embrie o Producţiune teatrală, în sala fes-
tivă a şcoalei rom. din Sălişte. Se va juca
„Năzdrăvăniile divorţului“, comedie în trei
acte. Preţurile de intrare: Balcon 2 coroane,
parter locul I 2 cor., locul II 1,50 cor., lo-
cul III 1 cor., loc de stat 40 bani.

Economie.

**Recolta şi starea semănturilor
din Austria.**

Ministrul austriac de agricultură a dat pu-
blicităţii un raport asupra recoltei şi si-
tuaţiei agricole din Austria. Conform ace-
stui raport, în cursul lunii trecute seceta
a bântuit în ţinuturile nordice şi centrale
ale Austriei, iar în ţinuturile din sudul mun-
ţilor Alpi, s'au revărsat ploi mari, astfel
că semănturile au suferit mult din cauza
esundărilor.

În prima decadă a lunii Noembrie s'au
revărsat ploi calde asupra întregii ţări, cari
au avut o înrăurire binefăcătoare asupra
semănturilor de toamnă, livezilor şi asu-
pra teritoarelor semăntate cu lucernă.

Timpul din toamnă a fost îndeobşte
foarte prielnic agriculturii, aşa, că agricul-
torii au putut isprăvi lucrul de câmp în-
târziat. În Austria încă au fost ţinuturi,
în care în urma secetei pământul a fost
tare, aşa, că arăturile pentru semănturile
de toamnă s'au făcut din greu şi cu întâr-
ziere.

Abstrăgînd dela împrejurarea, că timpul
în diferite ţinuturi-ale Austriei a fost schim-
băcios, şi în unele ţinuturi chiar nepriel-
nic desvoltării semănturilor, raportul mi-
nisterial, pe baza datelor primite din pro-
vincie, constată, că recolta din anul ace-
sta a Austriei e îndeobşte bună mijlocie.

Recolta sfeclilor de zahăr a fost în ge-
nere foarte bună, timpul din toamnă a fost
adecă foarte prielnic desvoltării sfeclilor
de zahăr.

Agricultorii au mînat vitele la păşune
până la mijlocul lunii Noembrie, astfel
au cruţat mult nutreţ, încât e nădejde, că
lipsa de nutreţ nu va fi prea simţitoare.

Aratul pentru semănturile de toamnă
s'a făcut în unele ţinuturi din greu şi cu
întârziere, astfel asupra stării semănturilor
de toamnă nu se poate da o părere teme-
nică.

Recolta cerealelor în România.

Serviciul statisticii generale a ministerului
domeniilor a publicat statistica recoltelor
din vara anului 1907, care constată urmă-
toarele rezultate:

Cultura grâului s'a făcut pe o întindere
de 1,714.317 hectare şi a dat o producţiune
totală de 14,884.307 hectolitri, adecă în mij-
lociu 8.7 hectolitri la hectar, un hectolitru
avînd o greutate de circa 78.3 kgr.

Din această cantitate, marii cultiva-
tori au obţinut 8,464.001 hectolitri, iar micii
agricultori 6,420.306 hectolitri. Mijlocia
producţiei la cei dintâi este de 9.2 hecto-
litri la hectar, iar la cei din urmă de 8.1.

Anul trecut recolta grâului a fost de
40,126.507 hectolitri, cu o mijlocie de 19.8
hectolitri la hectar. Deficitul recoltei din
anul acesta este deci de 25,242.200
hectolitri, iar mijlocia producţiei e in-
ferioară cu 11.1 hectolitri la hectar.

Secara s'a cultivat pe o întindere de
146.659 hectare şi a dat o recoltă de
899.947 hectolitri, adecă în mijlociu 6.1
hectolitri la hectar. Din această cantitate
marii agricultori au obţinut 107,566 hec-
tolitri, adecă 7.4 la hectar, iar micii culti-
vatori 792.381 hectolitri, adecă 6 la hectar.

Faţă de anul 1906 recolta secărei a fost
mai mică cu 2,236.537 hectolitri.

Orzul s'a cultivat pe o întindere de
509.693 hectare şi a dat o producţiune de
7,069.858 hectolitri, adecă în mijlocie 13.9
hectolitri la hectar. Din această cantitate,
recolta marilor proprietari a fost de
2,098.895 hectolitri, sau 16.6 h. la hectar,
iar a micilor cultivatori de 4,970.963 hec-
tolitri sau 13 h. la hectar.

Faţă cu anul trecut recolta orzului a
fost mai mică cu 4,749.275 hectolitri.

Ovăsul s'a cultivat pe o întindere de
352.468 hectare, avînd o recoltă de 6
milioane 287.334 hectolitri cu 2,933.151
hectolitri mai puţin, decât în anul 1906.

Producțiunea marilor proprietari a fost de 2,728.303 hectolitri sau 21 h. la hectar, iar a micilor proprietari de 3,559.031 hectolitri sau 16 h. la hectar.

Rapița s'a cultivat pe o întindere foarte mică, de abia 16.691 hectare, contra 30.587 hectare în anul trecut, iar recolta a fost de 53.662 hectolitri față de 219.578 hectolitri în 1906.

Inul s'a semănat pe o întindere de 12.825 hectare, contra 23.540 hectare în anul trecut, iar producțiunea a fost de 55.963 hectolitri contra 201.110 hectolitri în 1906.

Bursa de efecte. Tendința la deschiderea bursei a fost liniștită, fiind speculația rezervată, fluctuațiunile cursurilor n'au fost mari, iar circulația restrânsă.

Valorile și-au menținut cursurile.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac vinde	625—
„ „ ung.	737·50
„ băncei de escompt	463—
„ soc. căilor fer. aust. ung.	656·50
Renta ung. de aur 4 proc.	110—
„ „ coroane 4 „	92·25
„ austr. de aur 4 „	114·25
„ „ coroane 4 „	95·75
Scrisuri fonciare „Albina“	101—
Napoleond'or (20 franci aur)	19·26
mărci germane, aur	23·59
Galbeni austriaci și unguerești	11·43
Bilete germane 100 mărci	117·95
„ franceze 100 franci	96·10
„ italiene 100 lire	96·20
„ române 100 lei	93·90
Rubla rusești de hârtie	2·54

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale a fost fermă.

Grâul s'a urcat cu 10 fileri de m. (100 kgr.) secara, ovăsul și cucuruzul s'au menținut prețurile.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut abia 20.000 măji m. grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'au plătit 26 cor. 30 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 24 cor. 75 fileri de m. (100 kgr.)

Tendința generală în târgul pe termen de cereale a fost fermă. Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Aprilie 1908: 13.09, 13.16—13.05, pro Octomvrie 1908: 11.67, 11.75—11.58.

Secară pro April 1908: 12.21, 12.24—12.90, pro Octomvrie 1908: 10.65, 10.60—10.58.

Ovăș pro Aprilie 1908: 8.73, 8.71—8.72.

Cucuruz pro Mai 1908: 7.68, 7.72—7.66 coroane de 50 kgr.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum.	26 cor.	30 fil
„ „ „ „ mijl.	25 „	55 „
„ „ „ „ slab	24 „	75 „
Secară, „ „ dela	23—	23·45
Orz, „ „ „	15·70	— 16·10
Cucuruz „ „ „	14·90	— 15·10
Ovăș „ „ „	16·25	— 17·05
Rapiță „ „ „	34·50	— 36—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	145 cor.	— 147 cor.
Slănină	112 „	— 115 „
Cartofi	3·80 „	— 5— „

Spirit . . . . . dela 60— cor. — 61—

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch)
(Prima calitate ungară.)

Bătrâni	—	— fileri kilogramul
Tineri	128—130	„

Redactor responsabil:

GEORGE PLEȘOIANU.

Cumpărați Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se estinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călindarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabla cametelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegrame. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant și folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătoria? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciuățenii la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabetii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 20. Cojocarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichsrath) din Viena. — Deputații români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeșiu. — Deputații țărani din parlamentul austriac. — Casele fundațiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunității bisericești gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta” și „Poporul Român”. — Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român”. — Sala de zețarie a tipogr. „Poporul Român”. — Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român”. — Boboteaza în București. — Biserica țărului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă” din București. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de durmit a regelui și alte multe chipuri

100 la număr.

Invălitorea Calendarului și de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portpostal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român” Budapest, VII., Jstván-ut 11.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906		ACTIV		1907	
4 Noemvrie				27 Octomvrie 3 Noemvrie	
121 344 923	{ 85 279 923	Reserva metalică aur	100 556 070	141 996 880	141 561 070
	{ 36 065 000	„ Trate Aur	41 005 000		
620 307		Argint și diverse monete		376 344	438 731
81 965 756		Portofoliu Român și Străin		87 584 432	93 152 667
32 458 536	{ *) Impr. contra ef. pub.		17 271 100	36 441 009	36 644 491
	{ „ „ „ „ în cont curent		19 373 391		
11 999 979		Fonduri publice		11 999 924	11 999 924
14 721 335		Efectele fondului de rezervă		15 806 084	15 806 084
2 899 824		„ „ de amortizarea imob. și material		3 253 121	3 253 121
5 779 539		Imobili		5 923 915	5 924 878
602 494		Mobilier și Mașini de Imprimerie		640 161	640 194
673 220		Cheltueli de Administrațiune		660 732	676 364
104 461 100		Deposite libere		104 882 774	105 014 024
16 370 217		Compturi curente		25 699 319	21 739 453
23 312 586		Compturi de valori		28 782 622	26 641 255
417 209 816				464 047 317	463 492 256
		PASIV			
12 000 000		Capital		12 000 000	12 000 000
21 621 136		Fond de rezervă		23 248 305	23 329 895
3 275 468		Fondul amortisării imobilelor și material		3 519 676	3 534 606
272 841 360		Bilete de Bancă în circulațiune		316 783 010	315 882 090
1 646 498		Profituri și perderi		2 077 070	2 077 070
1 364 254		Dobânzi și beneficii diverse		1 536 482	1 654 571
104 461 100		Deposite de retras		104 882 774	105 014 024
		Conturi Curente			
417 209 816				464 047 317	463 492 256

Seomptul 7%.

*) Dobânda 7%.